

Канд. екон. наук, доцент кафедри економіки,
організації
та планування діяльності підприємства ХНЕУ

**О С О Б Л И В О С Т І З А С Т О С У В А Н Н Я
Л О Г І С Т И К И В К О М Е Р Ц Ї Й Н И Х Б А Н К А Х**

*А н о т а ц і я . Р о з г л я н у т о п и т а н н я
з а с т о с у в а н н я л о г і с т и к и п р и у п р а в л і н н і
ф і н а н с о в и м и п о т о к а м и т а е т а п и л о г і с т и ч н о г о
п р о ц е с у п р о х о д ж е н н я г р о ш о в и х п о т о к і в у
к о м е р ц і й н о м у б а н к у , я к і є н е о б х і д н о ю
п е р е д у м о в о ю п р о т и д і ї к р и з і т а ф і н а н с о в і й
н е с т а б і л ь н о с т і .*

*А н н о т а ц і я . Р а с с м о т р е н ы в о п р о с ы
п р и м е н е н и я л о г и с т и к и п р и у п р а в л е н и и
ф и н а н с о в ы м и п о т о к а м и и э т а п ы
л о г и с т и ч е с к о г о п р о ц е с с а п р о х о ж д е н и я
д е н е ж н ы х п о т о к о в в к о м м е р ч е с к о м б а н к е ,
к о т о р ы е я в л я ю т с я н е о б х о д и м о й п р е д п о с ы л к о й
п р о т и в о д е й с т в и я к р и з и с у и ф и н а н с о в о й
н е с т а б и л ь н о с т и .*

Annotation. The paper studies the issues of logistics application in financial flows management and the stages of financial flows passing through the commercial bank which are the necessary prerequisites of resistance to the crisis and financial instability.

Ключові слова: банківська логістика, логістичні процеси банку, фінансовий потік, банківська логістична система.

На сучасному етапі соціально-економічних перетворень надійність банківського сектору та його динамічний розвиток є важливими умовами стійкого економічного зростання. Завдання забезпечення ефективного і стабільного розвитку банківської системи на сьогодні набуває особливої актуальності, оскільки її функціонування в сучасних умовах ускладнюється появою кризових явищ, які можуть призвести до дестабілізації як окремого банку, так і банківської системи в цілому. У цих умовах підвищується теоретичний та практичний інтерес до використання логістичних методів управління банком, які є необхідною передумовою протидії кризі та фінансовій нестабільності.

Основи банківської логістики були закладені в роботах провідних західних, російських та вітчизняних фахівців, що займаються теоретико-прикладними аспектами управління фінансовими потоками в банках, таких, як: Джозев Ф. Синкі-

мол., Р. Брейлі, С. Майерс, Кролі О. А., Савинська Н. А., Захарова Н. А., Внукова Н. М. та ін.

У даний час прийнято розглядати логістику як частину економічної науки, що досліджує організацію управління товарними запасами і процесом руху товарів від виробників до споживачів, що включає в себе планування, управління й контроль руху матеріальних, інформаційних та фінансових ресурсів.

В економіці будь-який рух матеріальних потоків супроводжується фінансовими потоками. Фінансовий потік – це синхронізований у часі спрямований рух фінансових ресурсів, пов'язаний із матеріальними, інформаційними та іншими потоками.

Особливістю фінансового потоку є різна інтенсивність – його напрям і величина (об'єм) можуть досить суттєво відрізнитися в різний час.

У літературі банківська логістика визначається як наука про управління, планування, контроль за фінансовими потоками, що спрямована на їх оптимізацію й синхронізацію у часі та просторі. У свою чергу, фінансовий потік з точки зору логістики становить рух фінансових коштів, які циркулюють у логістичній системі, а також між логістичною системою і зовнішнім середовищем. Підхід до управління фінансовим потоком з точки зору інтегрованої логістичної системи дозволяє задіяти принцип синергічності – за рахунок узгодженості дій у всіх взаємозалежних процесах виробництва та обігу можна домогтися більшого

ефекту в цілому по структурі, ніж при поліпшенні функціонування окремих елементів. Застосування логістичного підходу дозволяє максимізувати доходи, мінімізувати втрати і хеджувати ризики [1].

Для комерційного банку об'єктом управління фінансовою діяльністю є фінансові потоки.

У даний час у банківській практиці відбувається процес удосконалення інструментарію управління фінансовими потоками. Одним із таких напрямів є банківська логістика, доцільність застосування якої вельми доречне. Необхідність використання сучасного логістичного апарату обумовлено дією таких чинників, як зростання конкуренції на ринку фінансових послуг та негативні наслідки фінансової кризи.

Для вирішення будь-яких управлінських завдань, включаючи оптимізацію власних витрат і збільшення прибутку банку, менеджменту банків дуже корисно використовувати логістичний апарат. Логістичні моделі розглядають банк як сукупність фінансових ресурсів та їх потоків, які взаємно впливають один на одного, залежать від поточних ринкових умов і еволюціонують відповідно до змін зовнішніх та внутрішніх умов, що дозволяє оптимізувати його діяльність [2].

Інтегровані показники роботи комерційного банку відображаються в банківському балансі. Залежно від рівня деталізації управлінських процедур і завдань, які виникають у процесі

управління фінансовими потоками банку, об'єкти управління можуть бути конкретизовані.

Застосування логістики при управлінні, плануванні й контролі фінансових потоків робить можливим досягнення таких цілей функціонування комерційного банку, як:

- підтримання стабільного становища на ринку банківських послуг – збереження існуючого становища банку, тобто підтримання основних фінансово-економічних показників на досягнутому рівні (при нестачі ресурсів для розвитку);

- подальший розвиток банку – отримання більш перспективних якостей, збільшення кількісної та якісної ніші, яку займає банк на ринку банківських послуг, а саме: створення нових філій і відділень, розвиток регіональної структури, збільшення обсягу кредитного портфеля, збільшення номенклатури використовуваних фінансових інструментів, пропонованих банківських послуг і продуктів, поліпшення системи управління, вдосконалення операційної діяльності і т. п.

Розгляд поточних процесів банку з логістичної позиції зробив необхідним проведення аналізу змісту, особливостей і характеристик системи, в якій вони обертаються, тобто банківської логістичної системи. Банківська логістична система може бути визначена як сукупність взаємоупорядкованих елементів, розташованих з точки зору ієрархії управління по

вертикальних і горизонтальних лініях, які в результаті використання прийомів та методів логістики забезпечують реалізацію функцій і завдань банку з найбільшим економічним ефектом, перетворює кредитний інститут в організацію більш високого рівня управління [2].

Банківська логістика – система планування, аналізу, обліку і контролю поточних процесів банківської діяльності.

Логістичні процеси банку можна поділити на дві групи: основні логістичні процеси та забезпечуючі логістичні процеси (рис. 1).

Основні логістичні процеси банку – це процеси, що необхідні для комерційної та інвестиційної діяльності банку, стосуються виконання поточної роботи, а саме: кредитних, депозитних, вкладних операцій, корпоративних фінансів, управління рахунками і т. д. До них відносяться процеси контролю та аналізу.

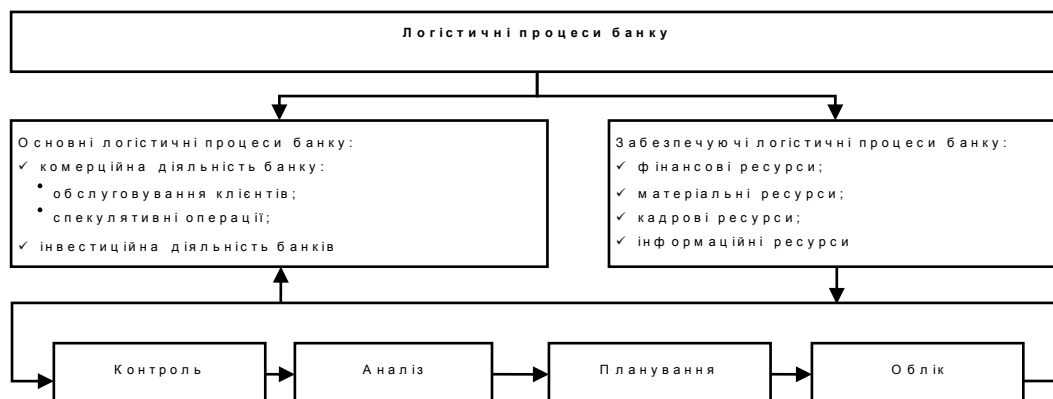

Рис. 1. Логістичні процеси банку

Забезпечуючі логістичні процеси банку – це процеси забезпечення ресурсами банку, що включають розподіл фінансових, матеріальних, кадрових та інформаційних ресурсів, необхідних для надання банківських послуг. До цих процесів належать стратегічне планування та облік.

Можна розглянути логістичні процеси банку на прикладі фінансових потоків, які є центральним елементом у логістичній системі банку. Вивчення літератури з даного питання показало, що дослідженню фінансових потоків банку присвячено незначну кількість наукових робіт. Не вироблено і єдиної думки серед дослідників щодо сутності фінансового потоку банку. На думку автора, під фінансовим потоком банку слід розуміти рух, або переміщення, фінансових ресурсів у грошовій формі.

Особливість структури фінансового потоку банку безпосередньо пов'язана зі специфікою банківської діяльності. У цілому фінансовий потік банку становить сукупність грошових потоків з

операційної, інвестиційної та фінансової діяльності (рис. 2).

Логістичний процес грошових потоків, що проходять через банк, складається з декількох безперервно повторюваних послідовних елементів, тобто етапів [3]:

- планування грошових потоків з погляду різних видів діяльності банку;
- аналіз грошових потоків банку;
- облік грошових потоків банку;
- забезпечення ефективного контролю за грошовими потоками банку.

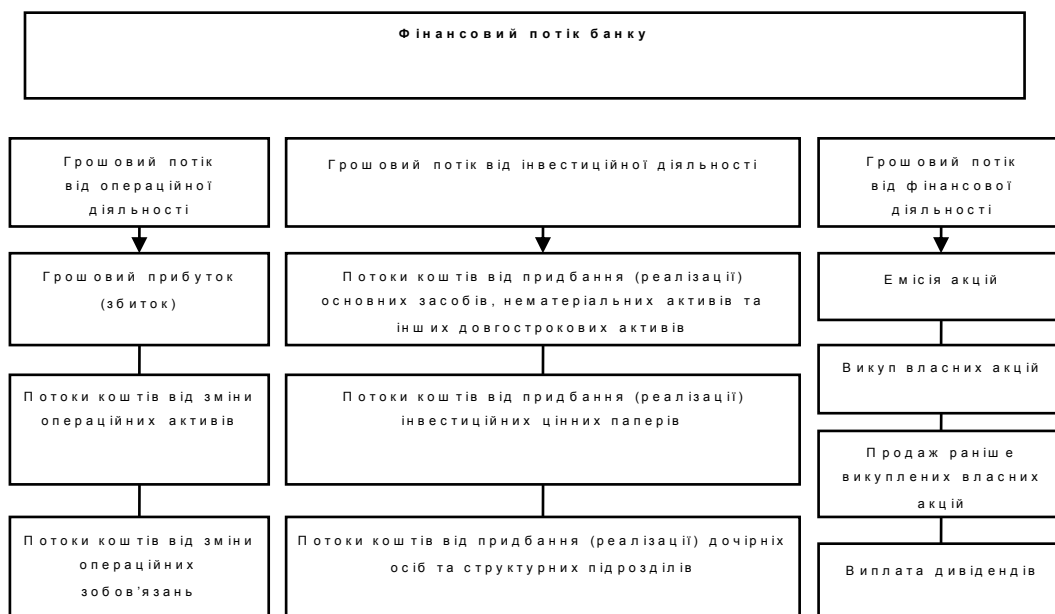

Рис. 2. Фінансовий потік банку

Перший етап логістичного процесу грошових потоків банку – планування грошових потоків – носить прогностичний характер з огляду на невизначеність ряду вихідних припущень. Тому він здійснюється у формі різноманітних планових розрахунків, результатом яких є збалансований бюджет банку, покликаний вирішити ряд таких завдань, як забезпечення поточного планування, координація діяльності підрозділів, обґрунтування витрат банку, створення бази для оцінки й контролю планів банківської діяльності.

Основною метою другого етапу логістичного процесу грошових потоків банку – аналізу грошових потоків – є забезпечення рівноваги грошових потоків, що проходять через банк. Тому однією з основних проблем, яку необхідно постійно вирішувати в процесі банківської діяльності, є проблема ліквідності.

Аналіз грошових потоків – це один із найважливіших етапів логістичного процесу грошових потоків банку, в результаті якого визначаються основні напрями та методи забезпечення рівноваги грошових потоків банку, виявляються резерви підвищення ефективності управління, що враховуються при фінансовому плануванні.

У процесі здійснення третього етапу забезпечується координація функцій і завдань служб бухгалтерського обліку, фінансового та

операційного менеджменту банку. Основна його мета – організація обліку і формування відповідної звітності, що забезпечує менеджерів банку необхідною інформацією для проведення всебічного їх аналізу, планування та контролю.

Об'єктом четвертого етапу – контролю грошових потоків банку – є виявлення рівномірності формування грошових потоків і ліквідності. У разі відхилень від планових показників необхідно розкрити їх причини, оцінити їх з точки зору об'єктивності виникнення і врахувати при формуванні плану на наступний період.

Слід зазначити, що на будь-якому етапі логістичного процесу грошових потоків банк повинен приділяти увагу оптимізації грошового обороту та пошуку шляхів підвищення його ефективності.

Таким чином, сукупність дій комерційного банку щодо здійснення операцій можна розглядати як сукупність логістичних заходів з регулювання грошових потоків, загальна мета яких полягає у досягненні ефективного використання капіталу, в реалізації комерційних інтересів самого банку та його клієнтів.

Досить впевнено можна сказати, що хоча використання банківської логістики в роботі комерційних банків поки не дуже популярне, але в майбутньому буде відбуватися суттєве

зростання цього напрямку в управлінні й контролі фінансових потоків.

Л і т е р а т у р а : 1. Курбатов О. Финансовая логистика в коммерческих банках / О. Курбатов // Логистика. – 2010. – № 4. – С. 16–17. 2. Захарова Н. А. Логистика в банковском предпринимательстве : автореф. дисс... канд. экон. наук / Захарова Н. А. – СПб., 2002. 3. Волков А. Н. Финансовые методы оценки ликвидности коммерческого банка : автореф. дисс... канд. экон. наук / Волков А. Н. – Екатеринбург, 2006. 4. Захарова Н. А. Оценка численности и уровня квалификации специалистов в процессе логистизации банковской деятельности / Н. А. Захарова // Стратегические меры и промышленная политика по развитию экономики России : сборник материалов Международной научно-практической конференции "Маршрутизация потоков ценных бумаг на фондовом рынке: цели и логистическая оценка". – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2000. 5. Кроли О. А. Торговля золотом в РФ : товарная логистика в банковской деятельности / Кроли О. А., Парфенов А. В. // Коммерция и логистика : сб. науч. тр. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2001. – Вып. 1. – С. 9–12. 6. Журнал "Логистика и управление" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.Logistpro.ru.